

Název příspěvku

Specifika dotazování žáků 1. stupně ZŠ na klima třídy (The specifics of administering a classroom environment questionnaire at a primary school level)

Klíčová slova v ČJ

Klima školní třídy, 1. stupeň ZŠ, dotazník s příběhem, reliabilita

Klíčová slova v AJ

Classroom enviroment, primary school, questionnaire, reliability

Cíle v ČJ

Vytvořit varianty standardizovaného dotazníku Klima školní třídy (Mareš, J. a Ježek, S., 2012) v podobě příběhových dotazníků a posoudit jejich vstřícnost vůči žákům na 1. stupni ZŠ (2. vzdělávací období). Popsat zkušenosti se zadáváním, vyhodnocováním a interpretací variantních nástrojů a zhodnotit jejich přínos pro třídního učitele při péči o klima třídy.

Teoretická východiska v ČJ

Východiskem je pedagogický přístup k analýze klimatu školní třídy, který se orientuje především na kvalitu vztahů kamarádství, spolupráce a konfrontace zažívanou mezi spolužáky. V souvislosti s péčí o klima třídy je porozumění těmto pocitům žáků pro učitele významnou informací. Přestože sociální ladění skupiny učitel průběžně pozoruje, může být použití jiného nástroje zpřesněním a korekcí jeho profesního vidění. K dispozici je vedle už klasického dotazníku Naše třída (J. Mareš, J. Lašek) také škálovaný dotazník Klima školní třídy nabízený učitelům na webu programu Cesta ke kvalitě a garantovaný Národním ústavem pro vzdělávání. Vzhledem k výraznější orientaci žáků 1. stupně ZŠ na konkrétní a názorné projevy podporované jejich přímou zkušeností, variujeme dotazník Klima školní třídy do dvou rozdílných příběhových podob. Jejich zadávání umožňuje žákům vytvořit si názornější představu o konkrétní situaci a učiteli umožňuje zaměřit se na konkrétní složky edukační reality.

Metodologie v ČJ

Výchozím nástrojem je dotazník Klima školní třídy založený na Likertových škálách. Ve dvou vytvořených variantách jsou transformovány dimenze zachycující aspekty dobrých vztahů, spolupráce a soutěžení mezi spolužáky do příběhů tvořených situacemi adekvátními k původním položkám tak, aby navozovaly představu děje. Data jsou kvantitativně vyhodnocena a prostřednictvím výpočtu mediánu jednotlivých

kategorií a průměru celkových odpovědí porovnána s hodnotami standardizovaného dotazníku. Zadavateli jsou studenti učitelství pro 1. stupeň ZŠ na PedF UK. Vzorek tvoří 40 tříd 4. a 5. ročníku.

Závěry v ČJ

Závěry popisují zkušenosti s tvorbou a administrací variantních příběhových dotazníků. Podstatným zjištěním je problém s vyvážeností situací mezi jejich dostatečnou obecností a vázaností na předpokládané konkrétní zážitky a zkušenosti ve třídě respondenta. V souvislosti s reliabilitou vytvořených nástrojů se jako kruciólní ukazuje možnost přímého zadávání učitelem, které umožní vybavování a vytvoření představy o podobě posuzované situace žáky. Příspěvek odpovídá na otázku, za jakých podmínek jsou příběhové dotazníky vhodné pro zjištění daného aspektu klimatu školní třídy na 1. stupni ZŠ.

Souhrn příspěvku v AJ

Concerning classroom environment care, diagnosing pupils' feelings is valuable information for the teacher. The intensive orientation of primary school pupils towards direct experience, lead the authors to create variations of the questionnaire "Klima školní třídy". Administration of story questionnaire enables pupils to create a clearer picture of a particular situation and allows the teacher to focus on specific components of educational reality. The paper aims to describe the experience with administration, evaluation and interpreting variant questionnaire and to evaluate their contribution to the class teacher. In the context of the reliability of research tools, as a crucial factor shows the direct administration of questionnaire through a class teacher. This way allows pupils to create a concrete idea of the example they perceive in their class.

Bibliografie

- Mareš, J., & Ježek, S. (2012). Klima školní třídy: dotazník pro žáky. Evaluační nástroje. Praha: Národní ústav pro vzdělávání.
- Lašek, J.(2001). Sociálně psychologické klima školních tříd a školy. Hradec Králové: Gaudeamus.
- Čapek, R.(2010). Třídní klima a školní klima. Praha: Grada Publishing, a.s.